

аналогічно відносинам в зареєстрованому шлюбі, припиняються, тобто відбувається розлучення фактичного подружжя. Проаналізувавши ситуацію детальніше, можна дійти до висновку, що розлучення – це сукупність різноманітних дій подружжя (як осіб, які просто проживають разом без реєстрації шлюбу так і осіб, які перебувають у зареєстрованому шлюбі), внаслідок яких припиняється подальше сумісне проживання та ведення спільного господарства з метою припинення подружніх відносин. Порядок розлучення не пов'язаний із діями відповідних органів і в кожному конкретному випадку має свої особливості, що залежать від особистостей подружжя. Розлучення – це життєвий факт, який свідчить про намір подружжя припинити у подальшому подружні стосунки. І найчастіше цей життєвий факт має місце до моменту звернення осіб до суду або до органу реєстрації. Якщо подружжя не збирається припинити шлюб, то воно і не буде звертатися до суду або до органу реєстрації з відповідною заявою. Якщо ж подружжя реально розуміє, що подовження подружніх стосунків є неможливим, то воно відповідно до чинного законодавства здійснює дії (у встановленому порядку), спрямовані на припинення подружніх правовідносин, а саме – звертаються до суду або до органу реєстрації з метою припинення подружніх правовідносин.

Підсумовуючи та проаналізувавши все зазначене, можна визначити припинення шлюбу як зумовлене певними юридичними фактами припинення правовідносин між подружжям, які виникли із зареєстрованого дійсного шлюбу. Термін розлучення доцільно використовувати з правової точки зору щодо осіб, які разом проживають, проте не перебувають у шлюбі.

Бібліографічні посилання:

1. Апопій І.В. Сімейне право України: підручник. Київ: Алерта, 2011. 340 с.
2. Лепех С. М. Сімейне право України: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010.
3. Харитонов Є.О., Голубева Н.Ю. Сімейне право України: підручник. Київ: Істина, 2010. 320 с.

Рец Віолетта Володимирівна,

курсант другого курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Кононець Віта Петрівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності, доцент Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ОСНОВА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОБІГУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Інститут адміністративної відповідальності на сьогодні виступає досить важливим засобом охорони публічного порядку, якому, в свою чергу, притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. Завдяки цьому інституту відбувається захист не тільки адміністративно-правових відносин, а й відносин, врегульованих іншими нормами права: фінансового, екологічного, трудового, митного, а в деяких випадках – цивільного права та процесуальних галузей.

Як зазначено у ст. 92 Конституції України «адміністративну відповідальність визначено одним з основних видів юридичної відповідальності в Україні». Вона виступає як наслідок при порушенні чи неналежному виконанні обов'язків, передбачених адміністративним законодавством, що тягне невідворотність реагування держави на адміністративні правопорушення.

Кожна відповідальність має свої певні особливі риси, тому для більш повного розуміння, що ж таке адміністративна відповідальність, визначимо її основні ознаки:

РОЛЬ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ

- 1) має зовнішній характер;
- 2) застосовується лише за вчинення правопорушення (а не злочину чи кримінального проступку);
- 3) пов'язана з державним примусом;
- 4) визначена у санкціях статей Кодексу України про адміністративні правопорушення;
- 5) притягнення особи, яка вчинила проступок, до відповідальності здійснюється в певному процесуальному порядку, визначеному законодавством України;
- 6) притягнення до відповідальності здійснюється уповноваженими державними органами та посадовими особами;
- 7) винна у вчиненні правопорушення особа несе певні втрати матеріального та побутового характеру, які передбачені законом (найчастіше це відшкодування шкоди).

Адміністративні правопорушення в нашому сьогоденні є найпоширенішими з усіх видів правопорушень.

Адміністративна відповідальність у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів являє собою визначені нормами адміністративного права відносини між порушником адміністративно-правової норми та уповноваженим державним органом з приводу скоєного адміністративного правопорушення [1]. До адміністративної відповідальності притягують уповноважені органи виконавчо-розпорядчої влади (контролери, інспектори, начальники тощо), в окремих випадках – суди. Суб'єктами такої відповідальності можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» контроль за його дотриманням здійснюють органи, які видають ліцензії, а також інші органи, в межах компетенції. Контроль за дотриманням вимог відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства до малих виробництв виноробної продукції здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів [2].

Адміністративна відповідальність у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів – це один із видів правової відповідальності, яка виражається у негативному ставленні з боку держави в особі її компетентних органів (наприклад Національною поліцією України) на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, що скоїли ці правопорушення, повинні понести відповідальність у вигляді адміністративного стягнення в установлених законом формах і порядку.

Необхідно зазначити, що соціальна роль адміністративної відповідальності у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів є надзвичайно важливою насамперед тому, що вона виникає як правовий наслідок неналежної реалізації, порушення чи недотримання громадянами та юридичними особами своїх прав та обов'язків в суспільстві.

Недостатній контроль з боку держави у сфері незаконного обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів, сумарна кількість вчинених таких правопорушень становить неймовірну небезпеку для самої держави і суспільства, прав і свобод громадян, а це, в свою чергу, відображає необхідність швидкого та рішучого реагування на такі протиправні прояви з боку держави.

Не тільки кримінальні правопорушення негативно впливають на життя громадян, адміністративні правопорушення через свою розповсюдженість завжди спричиняли значну шкоду правам та інтересам громадян.

Насамперед, адміністративна відповідальність необхідна для протидії правопорушень у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів, адже жорстке та невідкладне накладення адміністративних стягнень на правопорушників, усунення причин та умов, які сприяють вчиненню такого виду проступків, здійснення суворого контролю з боку уповноважених органів у даній сфері, забезпечення невідворотності покарання нормами адміністративної відповідальності – виступають найбільш ефективними засобами запобігання та профілактики правопорушень у даній сфері [3].

Велике значення має закон, який Верховна Рада України прийняла 22 березня 2018 року, який надає право місцевій владі встановлювати заборону на продаж алкогольних напоїв у нічний час та дозволяє штрафувати торгівельні заклади у зв'язку із порушенням певних правил продажу алкоголю.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання органам місцевого самоврядування повноважень встановлювати обмеження продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових» (законопроект № 3149) підтримали 230 народних депутатів.

Відповідно до цього закону, органи місцевого самоврядування можуть самостійно встановлювати заборону продажу алкогольних напоїв (крім ресторанів, кафе та інших закладів ресторанного господарства) у визначений час в межах своєї області; також встановлено адміністративну відповідальність за торгівлю пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями, винами столовими у заборонений рішенням відповідного органу місцевого самоврядування час доби. Із цього випливає, що Україна вже стала на шляху до вдосконалення законодавства, адже приймає закони, які дають можливість органам самоврядування кожної області самостійно приймати обмеження щодо заборони продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів у певний період доби (найчастіше з 22:00-07:00).

Відповідні зміни було внесено і до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), а також до законів України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального», «Про місцеве самоврядування в Україні», – ці зміни відіграли велику роль, адже дозволили усунути прогалини у законодавстві для винесення відповідних рішень місцевих рад, які раніше часто скасовувалися в судовому порядку [4].

Отже, адміністративна відповідальність у сфері обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів – це вид правової відповідальності, яка має специфічну форму негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів (Національної поліції України) на відповідну категорію протиправних діянь з боку суб'єкта господарювання за продаж алкогольних напоїв та тютюнових виробів, згідно з якою особи, що скоїли ці правопорушення, повинні відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії і понести за це адміністративні стягнення в установлених законом формах і порядку. Такою відповідальністю, окрім застосування штрафних санкцій, може бути і анулювання ліцензії на право здійснення роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами.

Бібліографічні посилання:

1. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення: 20.10.2019).
2. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів та пального: Закон України від 25 квітня 2018 року № 481/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/481/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.10.2019).
3. Задихайло Д. В. Правові засади формування та реалізації економічної політики держави: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х., 2013. 38 с.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/71-19> (дата звернення: 20.10.2019).